

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkömarkkinalain ja sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annetun lain muuttamisesta (HE 197/2024 vp)

Talousvaliokunta 6.2.2025

Katariina Särkänne

Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Hallituksen esityksen tavoitteet

- **TEM:n asettaman älyverkkotyöryhmän esittämien toimien toteuttaminen – älykäs sähköjärjestelmä palvelemaan asiakkaiden mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti sähkömarkkinoille ja edistämään toimitusvarmuuden ylläpitoa**
 - Yhteislaskutus
 - Jakelupalvelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen
 - Markkinapohjainen kuormanohjaus jakeluverkossa
- **Kuluttajansuojan parantaminen sähkön vähittäismarkkinoilla**
 - Uuden, koti- tai etämyynnissä tehdyn sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajaaminen 3 kuukauteen
 - Määräaikaisten kiinteähintaisten sähkönmyyntisopimusten irtisanomismaksujen sääntely (direktiivin säännöksen täytäntöönpano)
 - Asiakasvalitusten käsittely (direktiivin täytäntöönpanon täydennys)
- **Nykysääntelyn tarkentaminen ja direktiivien täytäntöönpano**
 - Liittymisjohdon määritelmän täsmentäminen ”hybridiliittymien” osalta (voimalaitosten yhteydessä olevat energiavarastot)
 - Verkonhaltijoiden liittämisvelvollisuuden täsmentäminen
 - RED II –direktiivin täytäntöönpanon täydentäminen verkkoon syötetystä uusiutuvista energianlähteistä tuotetusta sähköstä maksettavan korvauksen osalta
 - EU:n uuden sähkömarkkinadesignin verkonhaltijoiden velvoitteet

Yhteislaskutus

- **Eesityksen tavoitteena on mahdollistaa sähkön myynnin ja jakelun maksujen yhteislaskutus**
- **Asiakkaalla olisi halutessaan mahdollisuus valita erillisten laskujen sijaan yksi yhteinen lasku**
 - ulkopuolelle rajattaisiin kuitenkin suuret sähkönkäyttäjät
- **Vähittäismyyjä voisi valita tarjoaako se yhteislaskutusta; Verkonhaltijoilla olisi velvollisuus osallistua**
 - Jakeluverkonhaltijalla olisi tietyin tarkemmin määritellyin edellytyksin oikeus vaatia vähittäismyyjältä vakuutta saataviensa turvaamiseksi
- **Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin yhteislaskutuksesta**
 - vähittäismyyjän ja jakeluverkonhaltijan väliset maksuajat ja -järjestelyt, Datahubiin toimitettavat tiedot, vakuuden asettaminen ja sen laskentaperusteet, yhteislaskutuksen päättäminen jakeluverkonhaltijan toimesta vähittäismyyjästä johtuvasta syystä
- **Energiavirasto voisi antaa tarkempia määräyksiä yhteislaskutuksessa jakeluverkonhaltijan ja vähittäismyyjän välillä sovellettavista ehdoista**
 - Ehdot olisi valmisteltava koordinoitusti verkonhaltijoiden kanssa ja niiden valmistelussa olisi kuultava vähittäismyyjiä sekä asiaankuuluvia verkon käyttäjiä ja muita sähkömarkkinoiden osapuolia

Jakelupalvelumaksujen rakenteiden yhtenäistäminen

- **Jakelumaksu voisi koostua perusmaksusta, energiamaksusta ja tehomaksusta; Lisäksi niillä loppukäyttäjillä, joiden sähkönkäyttöpaikka on varustettu yli 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla, jakelumaksussa voisi lisäksi olla loistehokomponentti**
 - Jakelumaksukomponentit vastaisivat jo käytössä olevia maksuja ja verkkoyhtiöt päättäisivät maksukomponenttien käytöstä itsenäisesti kuten nytkin
 - Tavoitteena yhtenäistää käytäntöjä
- **Energiaviraston määräyksellä voitaisiin antaa tarkempia määräyksiä eri maksukomponenttien rakenteista, mukaan lukien tehomaksun kansallisista määräytymisperusteista**
 - Ehdotettu lainsäädäntö loisi kehikon tarkemmalle sääntelylle
- **Tehomaksu: jakelupalvelumaksujen parempi aiheuttamisperiaatteen mukaisuus, loppukäyttäjän paremmat mahdollisuudet vaikuttaa maksujensa määrään sähkönkulutustaan säätelämällä**
 - Tehopohjaisen jakelupalvelujen hinnoittelun edistämisen tavoitteena olisi lisäksi ohjata asiakkaita pienentämään kulutushuippujaan, jolloin jakeluverkkojen investointeja pystyttäisiin lykkäämään tai jopa välttämään
- **Tehomaksu vaikuttaa kustannusten kohdentumiseen ja jakautumiseen asiakkaiden välillä, ei lisäämällä verkonhaltijan asiakkailtaan keräämien jakelumaksujen kokonaissummaa**
 - Loppukäyttäjäkohtainen vaikutus riippuu kulutusprofiilista, kulutusmäärästä, kulutuksen mukauttamisesta tehokomponentin myötä, tehokomponentin määritelmästä, sekä tehokomponentin vaikutuksesta muiden komponenttien käyttöön

Markkinapohjainen kuormanohjaus

- **Loppukäyttäjä voisi sähkönkäyttöpaikan teknisten edellytysten täytyessä valtuuttaa palveluntarjoajan antamaan suoraan käskyt sähkömittarin kuormanohjausreleeseen kytketyn kuormansa ohjaukseen kuormanohjausrajapinnan kautta**
 - Kuormanohjausrajapinnalla tarkoitetaan teknistä alustaa, joka mahdollistaa joustopalveluntarjoajan muodostamien kuormanohjaussanomien välittämisen jakeluverkonhaltijan toteutettavaksi
- **Jakeluverkonhaltijan olisi mahdollistettava loppukäyttäjän valtuuttamalle toimijalle markkinaperusteisen kuormanohjauksen järjestämiseksi pääsy loppukäyttäjän etämittausratkaisun kuormanohjausreleen ohjaukseen sekä loppukäyttäjän kuormien ja laitteiden liittäminen kuormanohjausreleeseen**
- **Mikäli loppukäyttäjä ei ottaisi käyttöön markkinapohjaista kuormanohjauspalvelua, säilyisi loppukäyttäjän kuorma olemassa olevan ohjauksen piirissä. Kuormanohjausvaltuutuksen päättyessä loppukäyttäjän verkonhaltijan olisi aktivoitava kuormanohjaukseen loppukäyttäjän verkkopalvelutuotteen mukainen aikajaoitus tai muu asiakkaan kanssa sovittu kuormanohjaus, ellei loppukäyttäjä tekisi uutta valtuutusta**
 - Jakeluverkonhaltijalla olisi lisäksi oikeus käyttää kuormanohjausrelettä sähköverkkoon kohdistuvissa normaaliolojen häiriötilanteissa, sähköpulatilanteissa tai valmiuslain (1552/2011) tarkoittamissa poikkeusoloissa
- **Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin kuormanohjaustoiminnallisuuden toteuttamisesta ja sen edellyttämästä tiedonvaihdosta**

Uuden sähkönmyyntisopimuksen voimaantuloajan rajoittaminen

- Kuluttajan kanssa kuluttajansuojalain 6 luvussa tarkoitettussa kotimyyynnissä tai etämyynnissä, kuten puhelinmyynnissä, tehdyn sähkönmyyntisopimuksen mukaisen sähköntoimituksen olisi käynnistytävä 90 vuorokauden kuluessa sopimuksen tekemisestä
- Säännöksellä estettäisiin myyjän aloitteesta tarjottujen sähkönmyyntisopimusten tekeminen odottamaan pitkäksi aikaa aiemman määräaikaisen sopimuksen voimassaolon päättymistä
- Säännös ei estäisi kuluttajan aloitteesta tapahtuvaa sopimuksen tekemistä pidemmälle tulevaisuuteen
- Parantaisi kuluttajansuojaa sekä selkeyttäisi markkinatilannetta etämyynnissä
 - Kuluttajan olisi helpompi arvioida sopimuksen kohteena olevan tuotteen vertautumista muihin markkinoilla sopimuksen voimaantuloajankohtana tarjolla oleviin tuotteisiin
 - Estäisi sellaisten tilanteiden syntymisen, jossa voimaantuloa odottamaan jäänyt uusi sopimus ei enää mahdollisesti muuttuneissa olosuhteissa tai uudessa markkinatilanteessa vastaisi kuluttajan tarpeita ja toiveita

Määräaikaisen sähkönmyynti- tai aggregointisopimuksen irtisanomisesta perittävät maksut

- **Sähkömarkkinadirektiivin ((EU) 2019/944) 12 artiklan 3 kohdan mukaisella määräaikaisen ja kiinteähintaisen sähkönmyynti- tai aggregointisopimuksen irtisanomisesta perittävän maksun sääntelyllä pyritään määrittelemään kohtuullisen irtisanomismaksun suuruutta ja näin selkeyttämään tilannetta markkinoilla**
 - Tapauskohtaisen, kuluttajasuojasääntelyyn pohjautuvan kohtuuttomuusarvioinnin rinnalla säännös antaisi irtisanomismaksujen tarkastelulle konkreettisen arviointiperusteen sekä ylärajan, ja turvaisi näin ollen kuluttajien asemaa
- **Maksujen tulisi olla oikeasuhtaisia eivätkä ne saisi ylittää sopimuksen irtisanomisesta vähittäismyyjälle tai itsenäiselle aggregaattorille aiheutuvaa suoraa taloudellista tappiota**
 - Vähittäismyyjällä tai itsenäisellä aggregaattorilla olisi todistustaakka suorasta taloudellisesta tappiosta
- **Maksun olisi oltava osa sopimusta, jonka asiakas on tehnyt vapaaehtoisesti, ja tällaisesta maksusta tulisi olla tiedotettu selvästi asiakkaalle ennen sopimuksen tekemistä**
- **Energiavirasto valvoisi sopimuksen irtisanomismaksujen hyväksyttävyyttä**
- **Ehdotettua säännöstä ei sovellettaisi takautuvasti jo olemassa oleviin sopimuksiin**
 - sähkömarkkinadirektiivin 12 artiklan 3 kohdan mukaisesti kansallinen sääntely voi koskea irtisanomismaksua, joka on osa asiakkaan vapaaehtoisesti tekemää sopimusta, ja tällaisesta maksusta on tullut tiedottaa selvästi asiakkaalle ennen sopimuksen tekemistä

Asiakasvalitusten käsittely

- **Sähkömarkkinalakiin (588/2013) esitetään lisättävän uusi säännös, jolla täydennettäisiin sähkömarkkinadirektiivin 10 artiklan 9 kohdan kansallista täytäntöönpanoa asiakasvalitusten käsittelyn osalta**
 - Sähkömarkkinadirektiivin 10 artiklan 9 kohdan mukaan loppuasiakkailla on oikeus toimittajiltaan saamansa palvelun ja valitusten käsittelyn hyvään tasoon
 - Lisäksi toimittajien on käsiteltävä valitukset yksinkertaisesti, oikeudenmukaisesti ja ripeästi
- **Direktiivin säännöksen sisältö kirjattaisiin lakiin, kuitenkin siten, että velvoite kohdistuisi vähittäismyyjien lisäksi myös jakeluverkonhaltijoihin ja aggregaattoreihin**

Liittymisjohdon määritelmä

- **Sähkömarkkinalain liittymisjohdon määritelmää esitetään täsmennettävän siten, että määritelmä mahdollistaisi yksiselitteisesti yhden tai useamman voimalaitoksen ja niihin kytkeytyvän yhden tai useamman energiavaraston muodostaman kokonaisuuden liittämisen sähköverkkoon kokonaisuuden yhteisellä liittymisjohdolla (hybridiliittymät)**
 - Liittyjän sähkölaitteistoista ei muodostuisi sähkömarkkinalaissa tarkoitettua sähköverkkoa ja niiden operoinnista luvanvaraista sähköverkkotoimintaa
- **Esitetyillä muutoksilla on tarkoitus mahdollistaa voimalaitosten yhteyteen sijoitettavien energiavarastojen toteutettavuus lainsäädännön puitteissa**
 - Tavoitteena on edistää investointeja tuuli- ja aurinkovoimalaitosten yhteyteen rakennettaviin energiavarastoihin, jotka puolestaan tukevat sähköjärjestelmän joustoa energiavarastojen osallistuessa sähkömarkkinoille, tasoittavat uusiutuviin energialähteisiin perustuvien voimalaitosten vaihtelevaa tuotantoa häiriötilanteissa, edesauttavat tuuli- ja aurinkosähkön tuottajien tuotantoennusteiden virheiden korjaamista ja tarkentavat siten tuotetun sähkön hinnan määräytymistä sekä vakauttavat suuntaajakytkettyjen voimalaitosten määrän kasvun vaikutuksia sähköjärjestelmän inertian vähenemiseen energiavarastojen osallistuessa voimalaitoksen tavoin verkon loissähkön ja jännitteen säätöön

Liittämisvelvollisuus

- **Tavoitteena selkeyttää sähkömarkkinalain säännöksiä kohtuullisen liittämisajan vaatimuksesta**
- **Kohtuullinen liittämisaika kantaverkossa ja suurjännitteisessä jakeluverkossa saisi ylittää 24 kuukautta ja jakeluverkossa kuusi kuukautta ainoastaan, jos se on tarpeen liittymän laajuuden ja teknisen toteutuksen vuoksi tai jos siihen on muita erityisiä syitä**
 - Kohtuullisen liittämisajan vaatimusta tarkasteltaisiin jatkossakin liittymissopimuksen tekemishetkestä alkaen

EU:n sähkömarkkinadesignin täytäntöönpano; jakeluverkonhaltijoiden velvoitteet

- **Jakeluverkonhaltijan velvollisuus julkaista säännöllisesti tietoja käytettävissä olevasta siirtokapasiteetistaan ja perusteista niiden laskemiseksi**
 - Jakeluverkonhaltijan olisi julkaistava yhtiön omalla verkkosivustolla kolmen kuukauden välein tietoja uusia liittämispyyntöjä varten sähköverkkonsa käytettävissä olevasta siirtokapasiteetistaan ja perusteista tämän kapasiteetin laskemiseksi.
 - Julkaistavien tietojen tulisi olla selkeitä ja läpinäkyviä, ja lisäksi tiedot olisi eriteltävä maantieteellisesti riittävän yksityiskohtaisesti. Tietojen julkaisun avoimuutta rajattaisiin kuitenkin siten, ettei julkaisulla saisi vaarantaa yleistä turvallisuutta tai tietojen luottamuksellisuutta.
- **Jakeluverkonhaltijan olisi annettava liittyjälle selkeää ja läpinäkyvää tietoa liittämispyyntötilasta ja käsittelystä kolme kuukautta liittymän tilauksen jälkeen**
 - Tiedot olisi toimitettava päivitettyinä liittyjälle kolmen kuukauden välein siihen asti, kunnes liittämispyyntö on lopullisesti käsitelty
- **Jakeluverkonhaltijan olisi syrjimättömältä pohjalta tehtävä sähköisen liikkumisen jakeluverkkoon tapahtuvan integroinnin edistämiseksi yhteistyötä yritysten kanssa, jotka omistavat, kehittävät, käyttävät tai hallinnoivat sähköajoneuvojen latauspisteitä**
 - Velvoite rajautuisi sellaisiin asioihin, joissa sähköajoneuvojen latauspisteiden kanssa toimivat yritykset perustellusti voisivat tarvita jakeluverkonhaltijoiden palveluita tai tietoa latausinfrastruktuurin kehittämiseksi tai sitä koskevien investointien tekemiseksi

Korvaus verkkoon syötetystä uusiutuvista energianlähteistä tuotetusta sähköstä

- **RED II –direktiivin ((EU) 2018/2001) 21 artiklan 2 kohdan täytäntöönpano**
 - jäsenvaltioiden on varmistettava, että kuluttajilla, jotka itse tuottavat uusiutuvaa energiaa joko yksin tai aggregaattorien kautta, on oikeus saada verkkoon syöttämästään uusiutuvista energialähteistä itse tuottamastaan sähköstä korvaus, tapauksen mukaan myös tukijärjestelmien välityksellä, joka vastaa syötetyn sähkön markkina-arvoa ja jossa voidaan ottaa huomioon sen pitkän aikavälin arvo sähköverkolle, ympäristölle ja yhteiskunnalle.
- **Sähköntoimitussopimusten vertailuvälineestä annettuun lakiin (498/2023) ehdotetaan lisättäväksi säännökset, jotka velvoittaisivat vertailuvälineeseen rekisteröityneet vähittäismyyjät ilmoittamaan vertailuvälineeseen myös ostotarjoukset, joilla nämä tarjoutuvat ostamaan itse tuotettua uusiutuvaa energiaa käyttävän loppuasiakkaansa verkkoon syöttämän sähkön**
 - Ei velvoittaisi pykälässä tarkoitettua vähittäismyyjää ostamaan loppuasiakkailtaan näiden itse tuottamaa uusiutuvaa sähköä

Kiitos!